

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ФІСКАЛЬНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

THE ROLE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF FISCAL AUTHORITIES OF UKRAINE

УДК 336.145.2

Кміть В.М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів,
грошового обігу і кредиту
Львівський національний університет
імені Івана Франка

Лисяк Є.В.

студент
Львівський національний університет
імені Івана Франка

У статті наведено приклади впровадження інноваційні технології у податкову сферу діяльності держави. Отримані результати дозволяють виявити «проблемні місця», що знижують загальний рівень ефективності діяльності державних органів у відповідний період часу.

Ключові слова: інноваційні технології (ІТ), фіскальні органи, платники податків, податкове навантаження, податковий нагляд (контроль), облік платників податків.

В статье приведены примеры внедрения инновационных технологий в налоговую сферу деятельности государства. Полученные результаты позволяют выявить «проблемные места», снижающие общий

уровень эффективности деятельности государственных органов в соответствующий период времени.

Ключевые слова: инновационные технологии (ИТ), фискальные органы, налогоплательщики, налоговая нагрузка, налоговый надзор (контроль), учет налогоплательщиков.

In the article are given examples of the implementation of IT in the tax scope of activities of the state. The obtained results will allow to identify «problem areas» that reduce overall level of efficiency of government affairs during the corresponding period.

Key words: innovative technology (IT), fiscal authorities, taxpayers, tax burden, tax supervision (control), accounting of taxpayers.

Постановка проблеми. Формування ефективної фіскальної політики та її наближення до європейських стандартів неможливе без сучасних інноваційних технологій, які б мали активно застосовуватися уповноваженими виконавчими органами державного управління, що наділені особливими правами у сфері адміністрування податків в Україні.

Функції податкового нагляду (контролю) законодавчо обґрунтовані Податковим кодексом України (далі – ПКУ) [1], що закріплює нормативно врегульовані види, форми та процедури здійснення адміністрування податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню теоретичних та практичних проблем визначення сутності і змісту податкового нагляду (контролю), а також механізмів їх реалізації в науковій літературі присвячено чимало робіт. Серед авторів, які досліджували ці питання, доцільно виокремити А. Бризгаліна, О. Василика, О. Воронкову, Л. Воронову, О. Головікіна, А. Загороднього, Ю. Іванова, А. Кізіму, Ю. Костенка, А. Крисоватого, М. Кучерявека, В. Онищенко, А. Поддєрьогіна, Д. Реву, В. Родіонову, Л. Савченка, О. Чернявського, Ю. Шемшученка та інших. Утім, у сучасній науковій літературі недостатньо дослідженими залишаються питання висвітлення ролі інноваційних технологій у формуванні стратегічного розвитку фіскальних органів України в контексті нинішніх реалій та декларованих реформ.

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад здій-

снення податкового нагляду (контролю), застосовуючи інноваційні технології, що сприятиме підвищенню достовірності інформації про виконання платниками податків своїх податкових зобов'язань щодо повноти нарахування та своєчасності сплати податкових платежів та обліку платників податків.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В Україні до системи фіскальних органів належать Державна фіскальна служба України (далі – ДФСУ), яка формується з Головних управлінь ДФСУ у областях, ГУ ДФСУ м. Києва, Офісу з обслуговування великих платників ДФСУ, Міжрегіональної та Енергетичної митниць ДФСУ, регіональних та локальних підрозділів [2], основними завданнями яких є [3]:

1) реалізація державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів, державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю

ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів;

2) внесення на розгляд Міністра фінансів пропозицій щодо забезпечення формування: державної податкової політики; державної політики у сфері державної митної справи; державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, здійснення контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів; державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів; державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску; державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів.

Під податковим наглядом (контролем) розуміємо злагоджений алгоритм дій, спрямований на аналіз діяльності фізичних та юридичних осіб (далі – фіз/юросіб) з метою виявлення порушень законодавства з боку таких осіб, встановлення покарання залежно від ступеня тяжкості злочину за скоєння порушень та запобігання їх повторному виникненню.

Згідно ПКУ [1], податковий нагляд (контроль) може здійснюватися шляхом: ведення обліку платників податків; інформаційно-аналітичного забезпе-

чення діяльності органів ДФСУ; перевірок та звірок, відповідно до вимог ПКУ, а також перевірок щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин.

Головним завданням, яке стоїть перед фіскальними органами, є забезпечення максимальної повноти обліку платників податків. Це завдання, звісно, суперечить інтересам громадян, так як облік – своєрідний нагляд, який передбачає вирахування відсотка з індивідуальних доходів у вигляді податку на прибуток і перераховує його на загальне благо суспільства.

Контролюючі органи забезпечують достовірність даних про платників податків у відповідних реєстрах, що формуються та ведуться вітчизняними органами нагляду (контролю) (рис. 1): ЄДРПОУ; Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – Єдиний держреєстр); Єдиному банку даних про платників податків – юридичних; Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків; Реєстрі великих платників податків; Реєстрі платників податку на додану вартість; Реєстрі неприбуткових організацій; інших реєстрах.

До інших реєстрів, у яких ДФСУ веде облік платників податків, згідно ПКУ, належать: Реєстр платників єдиного податку; Реєстр платників акцизного податку з реалізації пального; Реєстр отримувачів бюджетної дотації; Реєстр страховальників; Реєстр неприбуткових установ та організацій; Єдиний реєстр індивідуальних податкових консультацій; Єдиний Державний реєстр осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

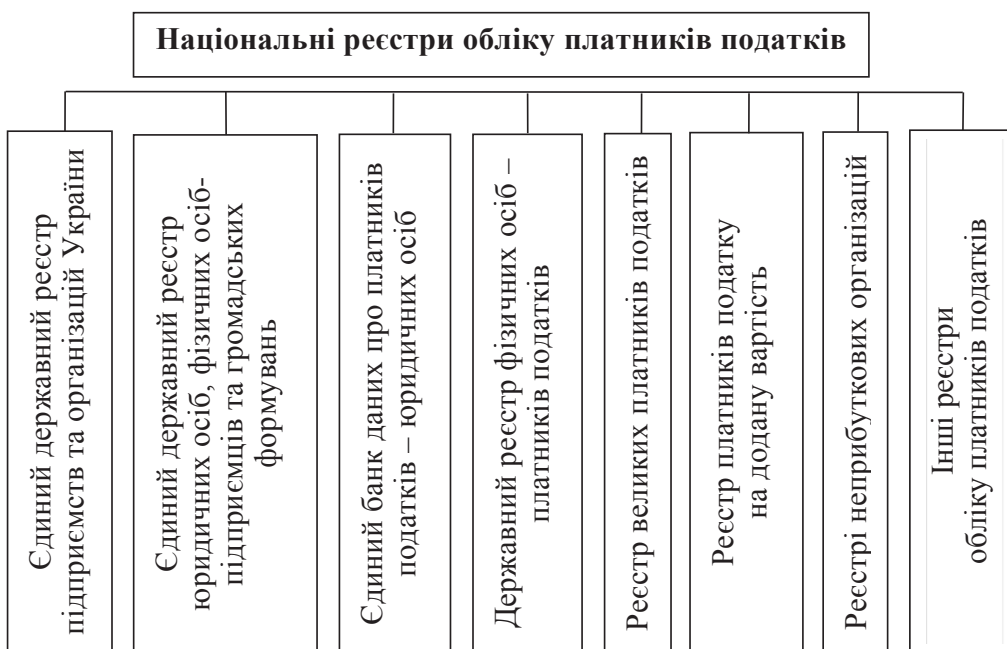

Рис. 1. Національні реєстри, в яких формується та ведеться облік платників податків

В Україні послуги, які надаються державними органами, на розріз суперечать інтересам громадян як за якістю надання послуг, так і за потребами в тих чи інших послугах.

Отже, з'ясувавши основні протиріччя, які виникають між платниками податків та фіскальними органами, можна зробити висновок, що складна процедура взяття на облік (подання щорічних декларацій) виконують роль антистимулу в контексті виконання громадянином своїх обов'язків перед державою.

Як відомо, в Україні існує чотири способи подачі декларації [4]:

1. Особисто або через уповноважену особу.

2. Поштою з повідомлення про вручення та описом вмісту, але не пізніше, ніж за 5 днів до закінчення граничного терміну подачі декларації.

3. В електронній формі з дотриманням усіх умов реєстрації електронного підпису (не пізніше закінчення останньої години дня, в який закінчується останній термін її подачі).

4. Для підприємців – через «Електронний кабінет».

Способи перший, другий вимагає витрат часу, якщо до усього додати рутинність процедури, то платнику податку аж ніяк не хочеться звітуватись перед органами ДФСУ, бо вигоди набагато менші за незручності. Спосіб третій є дієвим, але багато часу треба витратити на отримання цифрового підпису, освоєння безкоштовного програмного забезпечення (далі – ПЗ), яке пропонується ДФСУ. Зі сторони фіз'юросіб ІТ дозволить зекономити час на подачу декларацій. З боку держави розвиток ІТ дозволяє зменшити використання обсягів людських ресурсів, витрат на утримання робочої сили, витрат, пов'язаних з допущенням машинних помилок, які можуть виникнути у процесі рутинної роботи працівника ДФСУ, витрати на обслуговування площ, що займають фіскальні органи та інші. У кінцевому підсумку це дозволить перенаправити кошти на більш потрібні сфери для розвитку держави, наприклад інвестування у національні господарства.

З'ясуємо, чому громадяни ухиляються від сплати податків та подачі достовірних декларацій? Наприклад, якщо офіційно працевлаштована особа отримує заробітну плату у розмірі 3 200 грн (офіційний розмір мінімальної заробітної плати (далі – МЗП) з 1 січня 2017 року), то на руки вона отримує 2 576 грн, за вирахуванням відповідних податків, а саме: податок на доходи фізичних осіб: $3\,200 \cdot 18\% = 576$ грн; військовий збір $3\,200 \cdot 1,5\% = 48$ грн Крім того, працевлавець зобов'язаний також нарахувати та сплатити єдиний соціальний внесок (далі – ЄСВ) = $3\,200 \cdot 22\% = 704$ грн.

Таким чином, з доходу утримується 624 (576 + 48) грн. Якщо врахувати, що із заробітної платні (далі – ЗП) не утримується ЄСВ, то все одно рівень ЗП буде залежати від податкового навантаження, яким обтяжує себе підприємство, наймаючи на роботу працівника. То ж від формулювання, яким чином, та з кого стягується податок з роботодавця чи працівника, суть податкового навантаження особливо не змінюється.

Будь-яка особа, яка сплачує податки і, відповідно, декларує свої доходи, на основі яких нараховуються прямі податки, може користуватись пільгами від держави, залежно від рівня доходу такої особи (тут мається на увазі, якщо людина отримує більше прожиткового мінімуму, то вона не потребує допомоги з боку держави у вигляді субсидій). Але виникає питання: чи є необхідність обтяжувати себе податками, якщо від них мало користі для платника? Для вирішення цього питання необхідно зрозуміти, що спонукає платника податків таких країн, як Франція, Швеція, Австрії виконувати свої податкові обов'язки, коли відсотки прямих податків неймовірно високі [7]:

1. Відповідність між рівнем сплачених податків та отриманих послуг від держави (забезпечення високого рівня життя населення).

2. Система сплати податків: доступність ПЗ та легкість у використанні.

3. Пропонуємо на огляд схему подачі декларацій, яка охоплює банківську систему, що дозволить не тільки скоротити витрати на розробку ПЗ, але й автоматизувати процес подачі декларацій громадянами. Схожа схема була введена в дію у 2012 році ПАТ «ПриватБанк» (далі – Приватбанк) для своїх клієнтів (фізичних осіб) – «Подача електронної декларації фізичними особами», але за нинішніми даними цією функцією можуть користуватись лише клієнти Приватбанку – приватні підприємці або юридичні особи.

Так, як Приватбанк став власністю держави, то було б доцільно використовувати потенціал цієї установи на благо усього суспільства.

Далі розглянемо основні системи подачі декларацій фіз'юрособами:

1. *Спрощена система*, яка працює сьогодні в Україні: подача декларації про доходи фізичних осіб та перевірка її валідності (рис. 2).

Відповідно до системи, описаної в рис. 3, громадяни звітуються перед державою опосередковано через подання паперових або електронних декларацій до ДПІ. Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК), як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику, а також отримує електронні декларації лише у чиновників та осіб, які перебувають на державній посаді в цілях перевірки законності отриманих статків та доходів, чи не було здійснено зловживань службовим становищем заради власного збагачення. Перевірку можна здійснювати

снити маючи доступ до бази декларацій шляхом аналізу грошових потоків та потоків капіталів.

2. Система, яка дозволяє контролювати фінансовий стан декларанта, без вагомості участі самого декларанта у складанні звітів (рис. 3).

Система, описана в рис. 3, дозволяє перенести функцію декларування за доходами фізичних осіб на банківські установи, що дозволить автоматизувати процес збору інформації. Кожен громадянин має право вибору, тому схема включає право вибору банку посередника (одного або багатьох), який здійснює операції та трансакції, що стосуються доходів фізичних осіб, які підлягають декларуванню.

Також, за наявності готівкового розрахунку, декларант може вносити доповнення до фактично здійснених операцій самостійно. Проведення включення у другу схему елементів першої схеми,

що дозволяють декларувати доходи, отримані поза банківською системою, надасть право вибору мати справу з банком, як клієнт банку, або одно-разово при подачі декларації.

Відповідно до п. 49.4 ПКУ [1], обов'язок подавати звітність способами електронного зв'язку покладено на платників податків, що належать до великих та середніх підприємств, котрі подають податкові декларації до органу ДФСУ в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством. Ці підприємства не можуть за власним бажанням обрати інший спосіб подання звітності – у паперовому вигляді чи поштою.

Процедура подачі електронної декларації, яка існує сьогодні, є доволі складною для розуміння не тільки пересічними громадянами, але й добре освіченими користувачами ПК. Складність поля-

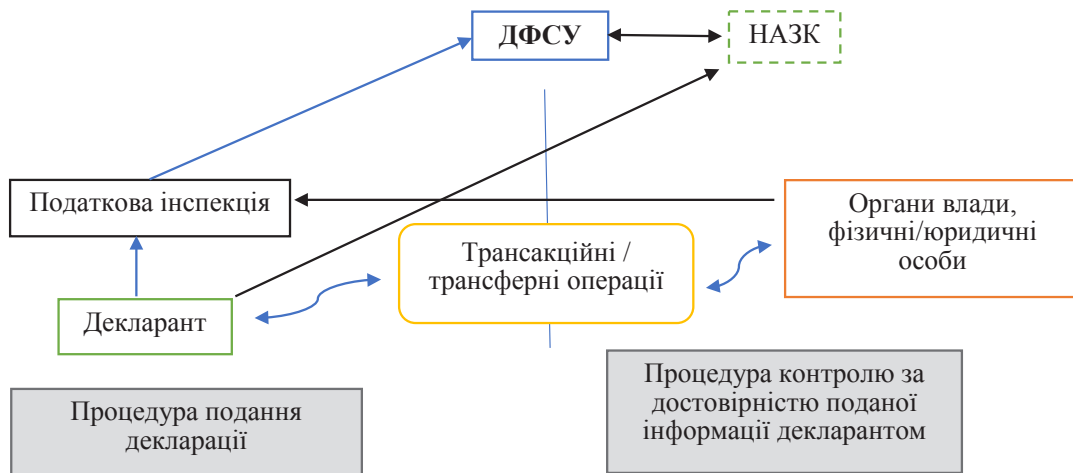

Рис. 2. Система подачі декларацій та зв'язки, які дозволяють відслідкувати фінансові операції для здійснення контролю за достовірністю поданих декларацій

Рис. 3. Делегування основного навантаження на захищені сервери Приватбанку та передача даних до НАЗК (для контролю щодо запобігання корупції) і ДФСУ (для подальшої перевірки)

гає у встановленні ПЗ та роботою з сертифікатами, підтвердження договору з ДФСУ в електронному форматі, в якій така особа стоїть на обліку. Також для деякого є проблемою заповнити декларацію, що супроводжується допущенням помилок при заповненні або пропуском деякої інформації, яка стосується доходу (у готівковому розрахунку), через брак обізнаності користувача, в який рядок ця інформація має бути заповнена тощо. Окрім проблем із заповненням, є ще проблеми, що стосуються якості самого ПЗ. Безкоштовне ПЗ є дуже незручним у використанні. З іншої сторони, декларант завжди може подати декларацію, та отримати консультацію у ДФСУ особисто, але цей варіант є витратним (трата часу на розуміння суті питання, щодо заповнення декларації, а також, у більшості випадків – це відкладення основної роботи для того, аби виділити день на поїздку до органу ДФСУ замість виділення часу для проведення його з сім'єю, або відпочинок від рутини).

Недоліки цієї схеми лише в людському факторі, тобто факту можливості суб'єкта оподаткування отримувати прибутки оминаючи банківську систему. Причиною такої поведінки громадянина може бути недоотримання зароблених коштів, у зв'язку з банківською комісією за свої послуги, зняття яких не є зовсім обґрунтованими з точки зору клієнта. Багато платежів, які здійснюють платники податків для внесення відомостей до державних реєстрів, є платними. Наприклад, при купівлі/продажу нерухомості суб'єкти оподаткування мають сплатити за документ «Витяг з реєстру прав власності на нерухоме майно», вартість якого коливається від 800 до 1 500 грн, також + послуги нотаріуса 200–300 грн за оформлення цього документа.

Отже, платники податків сплачують не тільки за послуги, навіть ті, які нібито мали б бути безкоштовними, але й мають звертатися до посередників аби скористатися своїми правами. Вартість послуг відповідала б дійсності та реаліям за умови раціонального податкового навантаження.

В Україні спостерігається деградація наявних ресурсів, недоцільне використання бюджетних коштів, а саме: відсутність фінансування секторів економіки, на які є попит за кордоном, стагнація на внутрішньому ринку та очевидний розвиток монополій (не тільки у сферах виробництва, а і у сферах послуг). Абстрагувавшись від наявних проблем та зосередившись лише на роботі ДФСУ, можна виокремити деякі недоліки, щодо структури кадрів ДФСУ та використанні ресурсів для підтримки діяльності ДФСУ з огляду на розвиток ІТ-сфери.

Витрати на утримання посадовців ДФСУ у 2015 році становили 334 492 104,34 грн. [5]. Судячи з даного витягу на поданий запит, ДФСУ надало інформацію про касові видатки, а не фактичні витрати, що ставить під сумнів питання, чому

саме цю цифру надано у відповідь, і відкритим залишається питання, на що саме витрачаються кошти, виділені органам ДФСУ поза касою.

До витрат на утримання апарату ДФСУ відносять: витрати на проїзд працівників (окрім таксі); витрати на заробітну платню та інші заохочувальні виплати; витрати на канцелярські потреби; інші.

Однак, до витрат не відносять величину недоотриманого прибутку, можливого від реалізації або надання в оренду приміщень, землі, які належать фіскальним органам.

Розвиток ІТ супроводжується разом зі зменшенням об'ємів та площ самих пристроїв для обробки інформації. Перші комп'ютери були розміром з 3-х кімнатну квартиру. Сьогодні ж комп'ютер займає не більше місця, аніж папка або книжка. Також ІТ замінюють великий обсяг людський ресурсів. Для здійснення операцій, спрямованих на фіскальну функцію, на нашу думку немає потреби у великих будівлях, які далі використовуються ДФСУ, зважаючи на значне зменшення чисельності штату. Великі будівлі потрібні були для обробки великої кількості паперової інформації та обслуговування значної кількості платників податків. Перехід на електронну форму подачі декларацій та інших документів, так само, як і отримання витягів, свідчать про необхідність подальшого перегляду не тільки структури та обсягів кадрів, але й кількості та обсягів площ, які займають фіскальні органи загалом.

Таким чином, до стратегічного курсу розвитку органів ДФСУ має належати кадрова та фактична оптимізація обсягів ресурсів, необхідних для ведення поточної діяльності та впровадження доступності та простоти подачі декларацій, повний перехід на електронне звітування.

За схемою 2 користувачі націоналізованого Приватбанку зможуть користуватись усіма привілеями, які надає банк, через електронну систему послуг «Приват24». Наявність власного «Профілю» та спостереження в режимі онлайн за змінами на поточних рахунках, а також можливості проведення різноманітних операцій, не виключає впровадження фіскальними органами доступу до інформації щодо стану обліку платників та повноти і своєчасності сплати податків. Платник податку буде мати змогу отримувати повідомлення щодо наближення часу подачі декларації (інших податкових звітів), наявності можливих заборгованостей тощо, що дозволить уникнути несподіваного нарахування пені чи штрафів за несплату податків.

Також пропонована система інформування та збору інформації, дозволить створити градаційну систему новин щодо тих чи інших платників податків. Наразі у фіскальних органах в регіонах та містах проводять роз'яснювальні лекції, що стосуються тих чи інших податкових нововведень. У додатку на телефоні (планшеті) «Приват24» є можливість додати розділ новин, що стосувати-

муться нюансів оподаткування та адміністрування податків, а також роз'яснення окремих податкових нововведень податків задля підняття рівня податкової обізнаності та свідомості громадян.

Для виявлення рівня ефективності діяльності фіскальних органів вважаємо за доцільне увести обрахунок коефіцієнта ефективності діяльності фіскальних органів. Дані коефіцієнти пропонуємо розраховувати, опираючись на принципи, яким слідує фіскальна політика держави (в особі фіскальних органів). Головну увагу зосередимо на принципі фіскальної достатності, який наголошує на встановленні податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями.

Абстрагувавшись від функцій раціонального розподілення та використання коштів, адмініструванням яких займається ДФСУ, можна вивести наступну формулу обрахунку коефіцієнта витрат на утримання державних органів (К_{дв}):

$$K_{дв} = \frac{V_{уда0} - V_{уда1}}{D_{пп0} - D_{пп1}} \quad (1),$$

де: V_{уда0} – витрати на утримання державного апарату за базовий період;

V_{уда1} – витрати на утримання державного апарату за період передуючий базовому;

D_{пп0} – дохід від провадження податкової політики за базовий період;

D_{пп1} – дохід від провадження податкової політики за період передуючий базовому.

Цей коефіцієнт доцільно використовувати, аби зрозуміти, яка частка доходу від проведення фіскальної політики держави йде на утримання державного апарату службовців. Коефіцієнт дозволяє побачити раціональність використання коштів платників податків і його доцільно розглядати в динаміці. Тобто, зменшення значення цього показника (коефіцієнта) має одночасно показувати і збільшення приросту рівня бюджету. Якщо покривати витрати Державного бюджету лише зі статті доходів, отриманих за рахунок податкових надходжень, можна розглянути комбінації (стратегії) розвитку, що обрані державою та подані у таблиці 1.

Упровадження ІТ у податкову сферу на перших етапах може мати наступний характер: «Бюджет ↓ та К_{дв} ↑».

Враховуючи те, що система обліку клієнтів Приватбанком може бути використана для обліку громадян – платників податків у цілях фіскальних органів, то це значно скоротить видатки на розробку ПЗ та витрати на проведення реєстраційних дій. У подальшому витрати Державного бюджету можна буде компенсувати за рахунок раціонального використання майна, що у власності державного апарату, а саме: здача в оренду землі, приміщень, які не використовуються або звільнилися внаслідок структурної та кадрової оптимізації ДФСУ.

Таблиця 1

Аналіз раціональності використання коштів платників на виконання функцій, покладених на державний апарат управління

Назва	Опис
Бюджет ↑ та К _{дв} ↓	За даної комбінації показників можна зробити висновки, що відбулося зменшення витрат з податків громадян на утримання державного апарату. Збільшення бюджету при зменшенні видатків на утримання державного апарату могло бути причиною проведення кадрових скорочень, відміни пільг, а також провадження ІТ, що дозволили залишити сталу ефективність діяльності державного апарату, при зменшенні витрат на підтримку його функціональності.
Бюджет ↓ та К _{дв} ↓	Показує, що проведення скорочень, або запровадження ІТ є збитковим, або дуже витратним, часом не раціональним. Наприклад, інвестування в ПЗ, новітнє обладнання, що служить для виконання покладених обов'язків на державні інституції може окупитися за довгий проміжок часу, або не окупитися взагалі.
Бюджет ↑ та К _{дв} ↑	Дана політика показує, що держава провадить заходи, які спрямовані на фінансування контролюючих органів за рахунок платників податків.
Бюджет ↓ та К _{дв} ↑	Нераціональне підвищення податкового навантаження на населення та сталі зростання витрат на утримання державного апарату.
Бюджет → та К _{дв} →	Стале співвідношення між бюджетними надходженнями та витратами на утримання державного апарату. Дана комбінація може мати як позитивний, так і негативний зміст.
Бюджет ↑ та К _{дв} →	При стабільних видатках зростає наповнення бюджету. Може свідчити про позитивні тенденції розвитку інших способів наповнення бюджету, окрім як податкових.
Бюджет → та К _{дв} ↑	Впровадження реформ спрямованих на розвиток державного апарату та розширення обсягу послуг одночасно з нехтуванням оптимізації витрат.
Бюджет ↓ та К _{дв} →	Такий стан можна було спостерігати до 2016 року. Коли був застий на базі спадщини СРСР способу управління державою (тобто незмінний склад державних апаратів, їх кількості та відсутність інновацій).
Бюджет → та К _{дв} ↓	Соціальні програми та інші заходи можуть бути впроваджені паралельно з раціональним скороченням видатків.

Примітки: ↓ – спад; ↑ – ріст; → – без змін.

Розглядаючи електронне декларування (далі – е-декларування) як систему, в якій задіяна безліч суб'єктів, що забезпечують виконання функції обліку, а, отже, нагляду (контролю), стикаємось із людським фактором – платниками податків, поведінка яких не може бути на 100% передбачуваною.

Неправильно побудована система нагляду (контролю) може стати тягарем для суспільства у разі несприйняття її громадянами – пересічними платниками податків і небажанням користуватись системою декларування доходів через Інтернет може призвести до значних збитків пов'язаних з розробкою програмного забезпечення, якщо держава вибере шлях розвитку е-декларування окремо від Приватбанку.

Наразі проблема впровадження е-декларацій існує на технологічному та технічному рівнях. До прикладу: у Парламенті маємо 48 депутатів, які не бажають розкривати інформацію про свої доходи перед суспільством у електронному вигляді, згідно вимог законодавства. Аби сповільнити та призупини процес оприлюднення своїх статків, вони звернулись до Конституційного суду з вимогою скасувати е-декларування, із посиланням на те, що система е-декларування в Єдиному держреєстрі осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування передбачає публічний доступ до інформації в режимі онлайн на офіційному сайті НАЗК.

Несвоєчасна подача е-декларації для таких осіб мала б перетворитися на ув'язнення строком до 2-х років та викриття доходів, отриманих злочинницьким шляхом. Однак, жодних прецедентів наразі немає. Погоджуємося із заступник міністра юстиції Н.Севостьяновою, яка вважає за необхідне «перезавантажити» НАЗК, оскільки у діючому форматі воно вкрай неефективне. «Основна мета – перезавантажити НАЗК і знайти тих людей, які зможуть побудувати систему декларування і забезпечити її сталу роботу. Як ми бачимо, за 2015 рік із 107 тис. декларацій почали перевірку лише 24 декларації, а терміни перевірки цих декларацій спливають через лічені дні, але, швидше за все, вони не завершаться і будуть продовжені», – зазначила Севостьянова [6].

Жодних зрушень і у справі, порушеній щодо экс-очільника ДФС Р. Насірова, який у 2015–2016 роках, діючи в інтересах нардепа О. Онищенко, дав керівникам регіональних і територіальних органів ДФС незаконну вказівку приймати безпідставні рішення про розстрочку податкового боргу ТОВ «Фірма «Хас», ТОВ «Карпатнадраінвест», ТОВ «Надра Геоцентр» тощо. Тим самим державі було завдано збитків на суму близько 2 млрд грн. Як відомо, Насіров вийшов з-під варті під 100 млн грн застави, яку внесла його дружина. Звідки у дружини держслужбовця такі кошти наразі також невідомо.

Не зважаючи на небажання окремих публічних осіб декларувати свої доходи та статки, для пересічних громадян подача е-декларації, на нашу думку, дозволить спростити процедуру звітування перед органами ДФС та значно зекономити час.

Висновки з проведеного дослідження. У сучасних умовах для ДФС, як і будь-яких інших контролюючих органів, важливим є своєчасне і повне отримання будь-якої інформації. Проаналізувавши діючі способи подання декларацій, ми дійшли висновку, що в подальшому усі декларації та податкові звіти, які подані у паперовому вигляді повинні бути оцифрованими. Звичайно, сам процес оцифрування займає доволі багато часу і ресурсів, а, отже, функція нагляду (контролю) за достовірністю податкової інформації, на жаль, виконується із значним запізненням, що перешкоджає вчасному виявленню податкових правопорушень. Для Державного бюджету е-декларування дозволить зменшити навантаження у статті витрат на утримання цілих відділів ДФС, що займалися оцифруванням паперових декларацій. Задіяння ПриватБанку дозволить: 1) громадянам: безпосередньо сплачувати податки на місцях, а також через Інтернет-банкінг; подавати е-декларації у зручному UI форматі, який надає Приват24; наглядати за повнотою наданої інформації (що надається в автоматичному режимі) та додавати уточнюючі дані, щодо величини оподаткованого прибутку; отримувати сповіщення щодо прийнятих законів, які можуть стосуватися наявних у власності громадян об'єктів, які можуть підлягати оподаткуванню; 2) державі: зекономити на розробці ПЗ; зекономити на обслуговуючому персоналі; зменшити витрати, пов'язані з поширенням цієї системи серед громадян (Приват24 для більшості громадян вже є освоєною системою).

Отже, системний підхід передбачає постійне оновлення структур, як елементів, що забезпечують діяльність тої чи іншої системи. В нашому випадку системи подачі е-декларації фізичними особами, юридичними особами. Постійне оновлення передбачає постійний аналіз потоку ресурсів, які необхідні для функціонування системи загалом, та шляхи сприяння залучення цих ресурсів. Розпорядники ресурсів мають бути готові до впровадження ІТ в іншому випадку система може призвести до значних збитків. Схема 1, яка задіяна сьогодні і згадувалась вище, якраз є прикладом нераціонального використання коштів, опираючись на результати діяльності НАЗК органів у 2017 році, бо значні витрати були здійснені на розробку ПЗ та запуску серверної частини, розширення штабу розробників, та системних адміністраторів натомість могли оптимізувати витрати використовуючи схему 2.

Таким чином, можемо констатувати, що інноваційні технології у стратегічному розвитку фіскальних органів відіграють значну роль у разі обрання

оптимального набору ресурсів та інструментів для досягнення поставлених цілей перед ДФСУ. Поточні витрати на провадження ІТ можуть себе не окупувати до року часу, тобто показники витрат у порівнянні з показниками доходів від впровадження ІТ можуть не задовольнити очікування від показників ефективності. ІТ покликані стати стимулом для формування стратегічного розвитку фіскальних органів та оптимізації їх організаційної структури, гармонізації відносин із платниками податків та підвищення рівня податкової культури в державі. У разі застосування діючої системи нові технології можуть «не прижитися» або ж стати значним тягарем у разі залучення додаткових ресурсів для створення нових ІТ-систем, замість того, аби використовувати та оптимізувати наявні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Структура ДФСУ // Офіційний сайт ДФСУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/struktura/>
3. Основні завдання і функції Державної фіскальної служби України // Офіційний сайт ДФСУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/zavdannya--funktsii/>
4. Способи подання декларації // Офіційний сайт ДФСУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/deklaruvannya-/deklaruvannya-2015/poryadok-deklaruvannya/sposobi-podannya/>
5. Дяченко А. Витяг з Листа ДФСУ про витрати на утримання ДФСУ та оклад голови ДФСУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dostup.pravda.com.ua/request/8507/response/12742/attach/3/883.pdf>
6. НАЗК розпочало перевірку лише 24-х із 107 тисяч е-деклараций за 2015 рік // Офіційний сайт Мініюсту Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/politics/1887551-nazk-rozpochalo-perevirku-lishe-24-h-iz-107-tisyach-e-deklaratsiy-za-2015-rik-minyust.html>
7. Барсуков В. 25 стран с самыми высокими налогами в мире [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weltrade.ru/analytics/articles/61534/>

REFERENCES:

1. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 r. № 2755–VI [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Struktura DFSU // Ofitsiyni sait DFSU [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/struktura/>
3. Osnovni zavdannia i funktsii Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy // Ofitsiyni sait DFSU [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://sfs.gov.ua/pro-sfs-ukraini/zavdannya--funktsii/>
4. Sposoby podannia deklaratsii // Ofitsiyni sait DFSU [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://sfs.gov.ua/arhiv/deklaruvannya-/deklaruvannya-2015/poryadok-deklaruvannya/sposobi-podannya/>
5. Diachenko A. Vytiah z Lysta DFSU pro vytraty na utrymannia DFSU ta oklad holovy DFSU [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://dostup.pravda.com.ua/request/8507/response/12742/attach/3/883.pdf>
6. NAZK rozpochalo perevirku lyshe 24-kh iz 107 tysiach e-deklaratsii za 2015 rik // Ofitsiyni sait Miniustu Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.unian.ua/politics/1887551-nazk-rozpochalo-perevirku-lishe-24-h-iz-107-tisyach-e-deklaratsiy-za-2015-rik-minyust.html>
7. Barsukov V. 25 stran s samymy vysokymy nalohamy v myre [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.weltrade.ru/analytics/articles/61534/>

Kmit V.M.PhD in Economics, Associate Professor of Finance,
Money Circulation and Credit
Lviv National Ivan Franko University**Lysyak E.V.**Student
Lviv National Ivan Franko University**THE ROLE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF STRATEGIC DEVELOPMENT
OF FISCAL AUTHORITIES OF UKRAINE**

Today there are many obstacles on the introduction of innovative technology (IT) in the tax scope of activities of public authorities. There are a number of factors that affect negatively the rationality of the collection and use of financial resources in Ukraine. The main ones are: imperfection and instability of the tax legislation, poor financial position of taxpayers, the distrust of taxpayers to the fiscal authorities, the tendency to avoid paying taxes, etc. In the article are given examples of the implementation of IT in the tax scope of activities of the state. The obtained results will allow to identify «problem areas» that reduce overall level of efficiency of government affairs during the corresponding period. With the help of a comprehensive evaluation of the budget level and the estimate of maintenance expenditures of the public authorities was made an attempt to keep track of in which direction the state is moving: towards the development or the depression.

Innovative technologies in the strategic development of fiscal authorities play a significant role in choosing an optimal set of resources and instruments for achieving the goals set before the State Fiscal Service of Ukraine. Current expenditures on the implementation of IT can not be repaid for up to a year, what means that expenditures indicators in comparison with indicators of revenue from IT implementation may not meet expectations, since any innovative technology involved into society is a novelty and should receive feedback from citizens. In case of a rejection of technology by society, the question arises whether it is ready for IT at all. IT are designed to become an incentive for the formation of fiscal authorities' strategic development and optimization of their organizational structure, harmonization of relations with taxpayers and raising of the level of tax culture in the state. In the case of application of a current system, new technologies may 'not strike root' or become a significant burden if additional resources are used to create new IT systems, instead of using and optimizing existing ones.